Česká krajina potřebuje víc než sliby. Připomínkujte plán na obnovu přírody

Datum	11.5.2026
Subjekt	Zelený kruh
Region	Česká republika
Kategorie	Zemědělství, Lesnictví a těžba dřeva, Ekologie, Životní prostředí

Nevládní organizace Beleco, Česká společnost ornitologická, Hnutí Duha, Společnost pro trvale udržitelný rozvoj, WWF a Zelený kruh vyzývají širokou veřejnost, aby se zapojila do konzultace Národního plánu na obnovu přírody. Současný stav národního plánu v mnoha bodech neodpovídá původním ambicím, které evropské nařízení o obnově přírody přineslo. V procesu příprav plánu bohužel došlo k významnému oslabování navrhovaných opatření a v současném stavu řada opatření postrádá důležité detaily, které by zaručily, že opravdu bude docházet k obnově poškozených ekosystémů.

Národní plán na obnovu přírody připravuje Česká republika již dva roky za účasti zástupců zemědělců, lesníků, státních úředníků, nevládních organizací a dalších. Někteří z těchto aktérů však plán soustavně oslabují. Ministerstvo zemědělství v souladu se Sdružením vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR (SVOL) nedávno uvedlo (1), že hospodářské ztráty související s obnovou přírody by činily miliardy korun a stát by je musel soukromým vlastníkům nahrazovat. Pod tímto tlakem se plán výrazně oslabil – například u starých meliorací, které odvodňují přes milion hektarů zemědělské půdy a prohlubují sucho. Plán sice s jejich odstraňováním počítá, jenže navrhovaná opatření jsou zatím formulována v obecné rovině a konkrétní hodnoty indikátorů mají být stanoveny až v dalších fázích. Místo okamžitého řešení tak hrozí další roky analýz a odkladů.

Přitom právě nečinnost je to, co Česko stojí nejvíc. Hmyzí opylovači jsou na kvalitě krajiny závislí, přispívají v EU k zemědělské produkci částkou 5 miliard EUR ročně, průměrné hospodářské ztráty způsobené suchem dosahují 28,3 miliardy EUR ročně. Vykuchaný plán obnovy nezaplatí za sucho, neúrodu ani dražší potraviny – zaplatíme za ně my všichni.

Co v plánu chybí

Opatření k článku 4, který se věnuje stanovištím a druhům, se sice zabývají širokou škálou fenoménů a do značné míry reflektují současné poznání v ochranářské praxi, avšak výrazně postrádají konkrétnější detaily týkající se harmonogramu jejich zavádění a vymezení lokalit, jichž se mají týkat. Existuje proto reálná obava, že tato opatření mohou zůstat pouze na papíře a nikdy se ve větší míře nepřeklopí do praxe.

Navržená opatření k článku 11 zaměřenému na obnovu zemědělských ekosystémů jsou z velké části časově omezena do let 2023–2027 a převážně kopírují již existující dotační schémata (27 opatření z celkových 38), což zásadně omezuje jejich přínos pro samotný plán, který bude po revizích Evropskou komisí zveřejněn až v roce 2027. Zbývající opatření jsou formulována velmi obecně, často pouze na úrovni dalších analýz, a spíše poukazují na zachování současného stavu, který se však dlouhodobě ukazuje jako nedostatečný, například pro ochranu polních ptáků. Některá důležitá témata, jako podpora zemědělského poradenství, jsou v navržených opatřeních pojmenována správně; žádoucí je tedy opatření upřesnit a koncipovat je v delším časovém horizontu do let 2030, 2040 a 2050, aby jejich naplnění reálně vedlo k dosažení cílů evropského nařízení o obnově přírody.

U článku 12, který se týká lesů, je do značné míry situace obdobná jako u článku 4, kdy se navržená opatření dotýkají široké škály témat, které je opravdu v rámci péče o lesní ekosystémy nutné řešit, ale postrádají dostatečnou míru detailu. V současném návrhu jsou navíc uvedena i opatření, která mohou fungovat v neprospěch biodiverzity v lesích (např. hnojení a vápnění v lesích).

Obnova přírody je v zájmu nás všech

Ekologické organizace upozorňují, že obnova krajiny, která by zvýšila její odolnost vůči suchu, jarním mrazům či povodním, je v zájmu vlastníků lesů i zemědělců, a je nezbytné, aby se na ni konstruktivně podíleli a nechtěli na svěřené půdě jen vydělat.

Ambiciózní Národní plán na obnovu přírody navíc podle nedávného průzkumu agentury Focus požaduje 79 % lidí napříč politickým spektrem **(2)**.

Ministerstvo životního prostředí otevřelo do 15. května návrh plánu k připomínkám široké i odborné veřejnosti. Již desítky vědců a odborníků tak na pracovních jednáních na krajském úřadě v Hradci Králové a v Akademii věd v Praze vyjádřili nespokojenost s vágností plánu, která zotavení naší přírody nemůže zajistit. Veřejnost může svou připomínkou podpořit, aby plán obsahoval jasné harmonogramy, závazné indikátory a měřitelné cíle – a neskončil jako nezávazný seznam přání. A to přestože související cíle jsou již pro Českou republiku právně závazné.

Nevládní organizace proto vyzývají veřejnost, aby se zapojila do konzultace na webu ministerstva (3), dala najevo, že jí na obnově české přírody záleží, a nenechala jedinečnou příležitost k obnově české přírody projít mezi prsty. Vykuchaný plán obnovy se totiž dotkne každého – ať už skrze dražší potraviny v důsledku sucha, znečištěnou vodu, nebo škody po povodních.

Nikol Krejčová, koordinátorka projektů Zeleného kruhu uvádí

„Je důležité, aby byl Národní plán obnovy ambiciózní, protože má zajistit odolnost krajiny i tak potřebnou ochranu biodiverzity, která se zatím bohužel významně snižuje. Pro nás i naše hospodářství jsou tyto hodnoty přitom naprosto zásadní, a pokud se nám nepodaří je zajistit, bude nás to stát nejen spoustu peněz, ale bude nás to přímo ohrožovat. Odborníci ze všech odvětví národní plán obnovy přírody připravovali dva roky a bude velmi smutné, pokud se na poslední chvíli bude pouze oslabovat.“

Viktor Bečvář, koordinátor aktivit obnovy přírody z České společnosti ornitologické uvádí

„V naší zemědělské krajině vidíme výrazný úbytek polních ptáků, jako je skřivan, koroptev nebo čejka. Hlavním důvodem tohoto úbytku je příliš intenzivní zemědělská praxe, která ptákům ani dalším zvířatům a rostlinám neposkytuje dostatek místa k životu. Národní plán na obnovu přírody by měl nastavit konkrétní opatření, která povedou k zvrácení těchto negativních trendů a vrátí pestrost nejen do zemědělské krajiny.“

Alžběta Procházková, expertka na zemědělství WWF Česko uvádí

„Zemědělská půda pokrývá více než polovinu Česka a způsob jejího využívání zásadně přispívá k úbytku biodiverzity. Přesto Ministerstvo zemědělství rezignuje na odpovědnost za obnovu zemědělských ekosystémů a odmítá chápat Národní plán obnovy přírody jako závazný nástroj se skutečnými cíli. Výsledkem je plán bez ambicí a bez šance zastavit pokračující úbytek ptáků, opylovačů a zdravé krajiny.“

Jan Skalík, expert na lesy Hnutí DUHA uvádí

„Jde o největší příležitost pro obnovu naší přírody a krajiny za dvacet let. Když si ji necháme protéct mezi prsty, nebudeme z okna vídat potoky a remízky, ale plechové haly a uschlé lesy.“

Zdroje

(1) https://www.svol.cz/media-svol/tiskove-zpravy?download=61:tz-pro-naplnovani-evropskeho-narizeni-o-obnove-prirody-je-zasadni-zajistit-plne-a-dlouhodobe-financni-kryti-jeho-dopadu

(2) https://www.silvarium.cz/zpravy-z-oboru-lesnictvi-a-drevarstvi/79-lidi-chce-ambiciozni-narodni-plan-na-obnovu-prirody-hnutiduha-cz

(3) https://mzp.gov.cz/cz/agenda/priroda-a-krajina/obnova-prirody/verejna-konzultace-npop

Nevládní organizace Beleco, Česká společnost ornitologická, Hnutí Duha, Společnost pro trvale udržitelný rozvoj, WWF a Zelený kruh vyzývají širokou veřejnost, aby se zapojila do konzultace Národního plánu na obnovu přírody. Současný stav národního plánu v mnoha bodech neodpovídá původním ambicím, které evropské nařízení o obnově přírody přineslo. V procesu příprav plánu bohužel došlo k významnému oslabování navrhovaných opatření a v současném stavu řada opatření postrádá důležité detaily, které by zaručily, že opravdu bude docházet k obnově poškozených ekosystémů.

Národní plán na obnovu přírody připravuje Česká republika již dva roky za účasti zástupců zemědělců, lesníků, státních úředníků, nevládních organizací a dalších. Někteří z těchto aktérů však plán soustavně oslabují. Ministerstvo zemědělství v souladu se Sdružením vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR (SVOL) nedávno uvedlo (1), že hospodářské ztráty související s obnovou přírody by činily miliardy korun a stát by je musel soukromým vlastníkům nahrazovat. Pod tímto tlakem se plán výrazně oslabil – například u starých meliorací, které odvodňují přes milion hektarů zemědělské půdy a prohlubují sucho. Plán sice s jejich odstraňováním počítá, jenže navrhovaná opatření jsou zatím formulována v obecné rovině a konkrétní hodnoty indikátorů mají být stanoveny až v dalších fázích. Místo okamžitého řešení tak hrozí další roky analýz a odkladů.

Přitom právě nečinnost je to, co Česko stojí nejvíc. Hmyzí opylovači jsou na kvalitě krajiny závislí, přispívají v EU k zemědělské produkci částkou 5 miliard EUR ročně, průměrné hospodářské ztráty způsobené suchem dosahují 28,3 miliardy EUR ročně. Vykuchaný plán obnovy nezaplatí za sucho, neúrodu ani dražší potraviny – zaplatíme za ně my všichni.

Co v plánu chybí

Opatření k článku 4, který se věnuje stanovištím a druhům, se sice zabývají širokou škálou fenoménů a do značné míry reflektují současné poznání v ochranářské praxi, avšak výrazně postrádají konkrétnější detaily týkající se harmonogramu jejich zavádění a vymezení lokalit, jichž se mají týkat. Existuje proto reálná obava, že tato opatření mohou zůstat pouze na papíře a nikdy se ve větší míře nepřeklopí do praxe.

Navržená opatření k článku 11 zaměřenému na obnovu zemědělských ekosystémů jsou z velké části časově omezena do let 2023–2027 a převážně kopírují již existující dotační schémata (27 opatření z celkových 38), což zásadně omezuje jejich přínos pro samotný plán, který bude po revizích Evropskou komisí zveřejněn až v roce 2027. Zbývající opatření jsou formulována velmi obecně, často pouze na úrovni dalších analýz, a spíše poukazují na zachování současného stavu, který se však dlouhodobě ukazuje jako nedostatečný, například pro ochranu polních ptáků. Některá důležitá

témata, jako podpora zemědělského poradenství, jsou v navržených opatřeních pojmenována správně; žádoucí je tedy opatření upřesnit a koncipovat je v delším časovém horizontu do let 2030, 2040 a 2050, aby jejich naplnění reálně vedlo k dosažení cílů evropského nařízení o obnově přírody.

U článku 12, který se týká lesů, je do značné míry situace obdobná jako u článku 4, kdy se navržená opatření dotýkají široké škály témat, které je opravdu v rámci péče o lesní ekosystémy nutné řešit, ale postrádají dostatečnou míru detailu. V současném návrhu jsou navíc uvedena i opatření, která mohou fungovat v neprospěch biodiverzity v lesích (např. hnojení a vápnění v lesích).

Obnova přírody je v zájmu nás všech

Ekologické organizace upozorňují, že obnova krajiny, která by zvýšila její odolnost vůči suchu, jarním mrazům či povodním, je v zájmu vlastníků lesů i zemědělců, a je nezbytné, aby se na ni konstruktivně podíleli a nechtěli na svěřené půdě jen vydělat.

Ambiciózní Národní plán na obnovu přírody navíc podle nedávného průzkumu agentury Focus požaduje 79 % lidí napříč politickým spektrem **(2)**.

Ministerstvo životního prostředí otevřelo do 15. května návrh plánu k připomínkám široké i odborné veřejnosti. Již desítky vědců a odborníků tak na pracovních jednáních na krajském úřadě v Hradci Králové a v Akademii věd v Praze vyjádřili nespokojenost s vágností plánu, která zotavení naší přírody nemůže zajistit. Veřejnost může svou připomínkou podpořit, aby plán obsahoval jasné harmonogramy, závazné indikátory a měřitelné cíle – a neskončil jako nezávazný seznam přání. A to přestože související cíle jsou již pro Českou republiku právně závazné.

Nevládní organizace proto vyzývají veřejnost, aby se zapojila do konzultace na webu ministerstva (3), dala najevo, že jí na obnově české přírody záleží, a nenechala jedinečnou příležitost k obnově české přírody projít mezi prsty. Vykuchaný plán obnovy se totiž dotkne každého – ať už skrze dražší potraviny v důsledku sucha, znečištěnou vodu, nebo škody po povodních.

Nikol Krejčová, koordinátorka projektů Zeleného kruhu uvádí

„Je důležité, aby byl Národní plán obnovy ambiciózní, protože má zajistit odolnost krajiny i tak potřebnou ochranu biodiverzity, která se zatím bohužel významně snižuje. Pro nás i naše hospodářství jsou tyto hodnoty přitom naprosto zásadní, a pokud se nám nepodaří je zajistit, bude nás to stát nejen spoustu peněz, ale bude nás to přímo ohrožovat. Odborníci ze všech odvětví národní plán obnovy přírody připravovali dva roky a bude velmi smutné, pokud se na poslední chvíli bude pouze oslabovat.“

Viktor Bečvář, koordinátor aktivit obnovy přírody z České společnosti ornitologické uvádí

„V naší zemědělské krajině vidíme výrazný úbytek polních ptáků, jako je skřivan, koroptev nebo čejka. Hlavním důvodem tohoto úbytku je příliš intenzivní zemědělská praxe, která ptákům ani dalším zvířatům a rostlinám neposkytuje dostatek místa k životu. Národní plán na obnovu přírody by měl nastavit konkrétní opatření, která povedou k zvrácení těchto negativních trendů a vrátí pestrost nejen do zemědělské krajiny.“

Alžběta Procházková, expertka na zemědělství WWF Česko uvádí

„Zemědělská půda pokrývá více než polovinu Česka a způsob jejího využívání zásadně přispívá k úbytku biodiverzity. Přesto Ministerstvo zemědělství rezignuje na odpovědnost za obnovu zemědělských ekosystémů a odmítá chápat Národní plán obnovy přírody jako závazný nástroj se skutečnými cíli. Výsledkem je plán bez ambicí a bez šance zastavit pokračující úbytek ptáků,

opylovačů a zdravé krajiny.“

Jan Skalík, expert na lesy Hnutí DUHA uvádí

„Jde o největší příležitost pro obnovu naší přírody a krajiny za dvacet let. Když si ji necháme protéct mezi prsty, nebudeme z okna vídat potoky a remízky, ale plechové haly a uschlé lesy.“

Zdroje

(1) https://www.svol.cz/media-svol/tiskove-zpravy?download=61:tz-pro-naplnovani-evropskeho-narizeni-o-obnove-prirody-je-zasadni-zajistit-plne-a-dlouhodobe-financni-kryti-jeho-dopadu

(2) https://www.silvarium.cz/zpravy-z-oboru-lesnictvi-a-drevarstvi/79-lidi-chce-ambiciozni-narodni-plan-na-obnovu-prirody-hnutiduha-cz

(3) https://mzp.gov.cz/cz/agenda/priroda-a-krajina/obnova-prirody/verejna-konzultace-npop

https://zelenykruh.cz/ceska-krajina-potrebuje-vic-nez-sliby-pripominkujte-plan-na-obnovu-prirody